

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสอบวัดระดับทางดนตรี

Factors Affecting the Success in Graded Music Examination

นริศราภรณ์ เปาเล้ง

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการประสบความสำเร็จและการเตรียมความพร้อมของครูผู้สอนและนักเรียนในการสอบวัดระดับทางดนตรีมาตรฐานสากล ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคคลที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการสอบวัดระดับทางดนตรีมาตรฐานสากลของสถาบัน Trinity College London ในการสอบเกรดวิชาปฏิบัติเปียโนในระดับชั้นสูงจากโรงเรียนดนตรีเอกชนนกระบะในเขตกรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งหมด 30 คน คัดเลือกโดยวิธีเฉพาะเจาะจง แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) ครูเปียโนที่มีประสบการณ์ในการส่งนักเรียนสอบอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 5 ปีขึ้นไป จำนวน 15 คน (2) นักเรียนที่มีประสบการณ์การสอบ และได้ผลสอบผ่านตั้งแต่การสอบครั้งแรก จำนวน 10 คน และ (3) นักเรียนที่มีประสบการณ์การสอบเป็นจำนวนตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป จึงจะได้ผลสอบผ่าน จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแบบไม่เป็นทางการคนละประมาณ 1-2 ชั่วโมง

ผลการวิจัยพบว่า ครูจะสอนองค์ประกอบทางดนตรี ได้แก่ ทำนอง จังหวะ การประสานเสียง รูปแบบโครงสร้างทางดนตรี และองค์ประกอบทางดนตรีด้านการแสดงออกทางด้านแนวคิด อารมณ์ ความรู้สึกทางดนตรี รวมทั้งทักษะทางดนตรี ได้แก่ การฟัง การร้อง การเล่น การเคลื่อนไหว การสร้างสรรค์ และการอ่าน ให้แก่นักเรียนตั้งแต่การเรียนในระดับพื้นฐานสะสมเรื่อยมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนระดับชั้นสูงมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรีมากพอสมควร ส่วนใหญ่ใช้เวลาเพื่อเตรียมตัวสอบในแต่ละเกรดเป็นระยะเวลาประมาณ 1 ปี ครูจะวางแผนการสอนและแบ่งเวลาการสอนในแต่ละชั่วโมงให้เหมาะสมสำหรับการเตรียมตัวในแต่ละช่วง เพื่อให้นักเรียนมีความพร้อมทุกด้าน ส่วนนักเรียนทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบและทักษะทางดนตรีพอสมควร แต่นักเรียนที่สอบผ่านตั้งแต่ครั้งแรกจะฝึกซ้อมเปียโนอย่างสม่ำเสมอทุกวัน และฝึกซ้อมตามการบ้านที่ครูสั่งในแต่ละอาทิตย์อย่างเคร่งครัด โดยมักเริ่มฝึกซ้อมด้วยการเล่นบันไดเสียงหรือแบบฝึกหัดที่สอดคล้องกับบทเพลงที่ต้องเล่นก่อน ส่วนนักเรียนที่สอบตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไปจึงจะสอบผ่านนั้นไม่ได้ฝึกซ้อมเปียโนอย่างสม่ำเสมอทุกวัน ส่วนใหญ่เลือกที่จะฝึกซ้อมแต่บทเพลงเพียงอย่างเดียวก่อน ไม่ค่อยฝึกซ้อมแบบฝึกหัดหรือบันไดเสียงมากนัก

คำสำคัญ: การสอบวัดระดับทางดนตรี/การเตรียมความพร้อม/ปัจจัยทางดนตรี

Abstract

This qualitative research study was designed to determine the factors affecting preparation process and success of teachers and students in graded music examinations. The study focused on population with experience in taking the piano grade examination by the Trinity College London, organized by private schools in Bangkok area. A group of thirty participants was selected, using purposive sampling, and separated into three groups according to their status and qualification. These groups were: (1) fifteen piano teachers who have consistently submitted their students into the examination during the past five years, (2) ten students who passed the examination on their first application, and (3) five students who passed the examination on their second application, or after. Each participant was subjected to an informal interview, approximately one to two hours in duration.

The results revealed that teachers have incorporated elements of music—such as melody, rhythm, harmony, form, and expression—and other musical skills—such as listening, singing, reading, improvising, and movements—in their lessons at an early stage of studying. Consequently, a considerably high level of knowledge and understanding in the subject were found in their advanced students. In most cases, the duration of the preparation process leading to the examination was one year. During which the teachers plan each lesson according to the needs of each of their students. The results also revealed that both groups of students exhibited similar level of knowledge and understanding in the musical aspects and performance skill. However, students highly achieved stated that they had regular practice sessions daily, and they strictly followed their teachers' instructions. Their practice sessions usually began with scales and studies, or etudes, which related to the examination pieces. In contrast, students in another group stated that they did not have regular practice sessions, and rarely practice scales and studies, or etudes. They focused largely on their examination pieces.

KEYWORDS: GRADED MUSIC EXAMINATION/PREPARATION PROCESS/MUSICAL FACTORS

บทนำ

ดนตรีที่มีคุณค่าหรือเป็นสุนทรียวัตถุได้นั้น ต้องเป็นดนตรีที่มีองค์ประกอบพื้นฐานต่าง ๆ ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้รับการสร้างสรรค์ขึ้นอย่างพิถีพิถัน มีระบบระเบียบ การศึกษาเรื่องโครงสร้างขององค์ประกอบดนตรีและเรื่องอื่น ๆ เช่น บทเพลง ประวัติดนตรี จึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้ผู้เล่นสามารถถ่ายทอดการสร้างสรรค์นั้นออกมาได้อย่างมีสุนทรียรสและควรค่าแก่การฟัง (ณรุทธิ์ สุทธจิตต์, 2546) ดังนั้นการที่นักเรียนมีความเข้าใจและเล่นดนตรีได้ถูกต้องนั้น ถือเป็นการแสดงความก้าวหน้าและพัฒนาการในการเรียนดนตรีระดับหนึ่ง แต่นั่นไม่เพียงพอที่จะแสดงว่า นักเรียนมีความสามารถแค่ไหน อยู่ในระดับใด ดังนั้นการวัดผลและประเมินผลหรือการสอบ จึงเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการวัดความสามารถของนักเรียน ผลที่ได้จากการวัดผลประเมินผล จะช่วยให้ครูผู้สอนทราบถึงความสามารถ ความถนัด ความสนใจของนักเรียนว่ามีมากน้อยเพียงใด และการวัดผลประเมินผลบ่อยครั้ง ยังเป็นการเปรียบเทียบความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน ส่งผลให้ครูสามารถวางแผนการสอนได้เป็นขั้นตอนอย่างเหมาะสม (ปริม ฉัตรวิชัย, 2543) ซึ่งปัจจุบันการเรียนการสอนดนตรีในประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้ปกครองมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของวิชาดนตรีจึงนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนดนตรีมากขึ้น แต่การจัดการเรียนการสอนวิชานี้ใช้เงินลงทุนสูง จึงทำให้มีโรงเรียนของรัฐเพียงไม่กี่แห่งเท่านั้นที่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ ดังนั้นโรงเรียนดนตรีเอกชนนอกโรงเรียนจึงเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา (กนกวรรณ ศุภสิริโรจน์ และ ชญาพิมพ์ อุสาโท, 2557) จึงทำให้สถาบันดนตรีต่าง ๆ จัดการสอบวัดระดับทางดนตรีมาตรฐานสากลขึ้น เพื่อให้นักเรียนที่เรียนดนตรีในโรงเรียนดนตรีเอกชนนอกโรงเรียนแบบส่วนตัวได้มีโอกาสพัฒนาทักษะความสามารถทางด้านดนตรีของตนอย่างต่อเนื่องและมีแบบแผน อีกทั้งยังเป็นการวัดระดับความสามารถทางด้านดนตรีมาตรฐานเดียวกันทั่วโลก ซึ่งการสอบวัดระดับนั้นมีตั้งแต่ระดับพื้นฐานไปจนถึงระดับปริญญา (Diploma) และระดับมืออาชีพ (Professional) ครอบคลุมเครื่องดนตรีต่าง ๆ มากกว่า 30 ชนิด ไม่ว่าจะเป็นเปียโน การขับร้อง เครื่องดนตรีต่าง ๆ ในวงดุริยางค์ (Orchestra) ตลอดจนเครื่องดนตรีประเภทอื่น ๆ เช่น กีตาร์ แซกโซโฟน นอกจากนี้ผลการสอบนี้ยังสามารถนำไปใช้รับรองในการศึกษาต่อทางด้านดนตรีทั้งในประเทศและต่างประเทศได้อีกด้วย

ปัจจุบันในประเทศไทยมีศูนย์สอบจากสถาบันดนตรีทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ได้รับความนิยมเป็นจำนวนมาก ตัวอย่างศูนย์สอบของสถาบันดนตรีต่างประเทศ ได้แก่ Trinity Examinations by Trinity College London (Trinity) Associated Board of the Royal Schools of Music (ABRSM) London College of Music Examinations (LCM) Australian and New Zealand Cultural Arts Limited Music Examinations (ANZCA) เป็นต้น ซึ่งสถาบันเหล่านี้เปิดโอกาสให้นักเรียนดนตรีและบุคคลทั่วไปที่สนใจสามารถเข้าสอบได้ ส่วนศูนย์สอบของสถาบันดนตรีในประเทศไทย ได้แก่ Thailand International Music Examination (TIME) ของวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล โครงการสอบทฤษฎีดนตรีสากลของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นต้น

สถาบันดนตรีแต่ละแห่งมีวัตถุประสงค์ในการสอบที่แตกต่างกันไป แต่โดยหลัก ๆ ก็เพื่อทดสอบความรู้ความสามารถทั้งทางปฏิบัติดนตรี และทฤษฎีดนตรี ซึ่งโดยปกติจะมีการสอบแยกจากกัน หลักสูตรและเนื้อหาของการสอบก็จะแตกต่างกันในแต่ละระดับตามที่สถาบันดนตรีนั้น ๆ จัดขึ้น นอกเหนือจากการปฏิบัติบทเพลงแล้ว นักเรียนต้องเตรียมความพร้อมอย่างอื่น ๆ ด้วย เช่น การฝึก โสตรัสภาพ (Ear Training หรือ Aural Test) การทดสอบปากเปล่า (Viva Voce) การอ่านโน้ตแรกเห็น (Sight-reading) การประพันธ์เพลงเชิงปฏิภาณ (Improvisation) และความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับดนตรี (Musical Knowledge) เป็นต้น ซึ่งแต่ละทักษะล้วนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเป็นนักดนตรีทั้งสิ้น

ในแต่ละปีมีผู้สนใจการสอบเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการสอบของ Trinity ซึ่งเป็นสถาบันแรกที่เข้ามาจัดการสอบดนตรีมาตรฐานสากลในประเทศไทย และจากการศึกษาของ Woraputtinun (2006) พบว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของครูดนตรีในการส่งนักเรียนสอบวัดระดับของ Trinity มีลำดับความสำคัญ ดังนี้ เพื่อเป็นการพัฒนาฝีมือของนักเรียน มาตรฐานการสอบที่เป็นสากล ความเข้มข้นของเนื้อหาการสอบ และความมีชื่อเสียงของสถาบัน จึงทำให้ในแต่ละปีมีผู้สนใจและเข้าสอบของ Trinity เป็นจำนวนหลายพันคนต่อปี โดยเฉพาะวิชาเปียโน ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ พบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนดนตรีเป็นจำนวนมาก แต่ยังไม่มียงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางดนตรีที่ส่งผลต่อการประสบความสำเร็จในการสอบวัดระดับทางดนตรีโดยตรง ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาในเรื่องดังกล่าว โดยมุ่งเน้นศึกษาในเรื่องปัจจัยทางดนตรีที่นักเรียนต้องเรียนรู้และเข้าใจในการเรียนดนตรีและการสอบวัดระดับทางดนตรี ซึ่งได้แก่เรื่องการเรียนรู้เนื้อหาทางดนตรี และการเตรียมความพร้อมของครูและนักเรียนในการสอบ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยทางดนตรีที่ส่งผลต่อการประสบความสำเร็จในการสอบวัดระดับทางดนตรี
2. เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมของครูผู้สอนและนักเรียนในการสอบวัดระดับทางดนตรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาปัจจัยส่งผลต่อการประสบความสำเร็จและการเตรียมความพร้อมของครูผู้สอนและนักเรียนในการสอบวัดระดับทางดนตรีมาตรฐานสากล โดยใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) ซึ่งประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บุคคลที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการสอบวัดระดับทางดนตรีมาตรฐานสากลของสถาบัน Trinity College London ในการสอบเกรดวิชาปฏิบัติเปียโนในระดับชั้นสูงจากโรงเรียนดนตรีเอกชนนอกกรอบในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ (1) โครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล (2) สถาบันดนตรีเคพีเอนสาขาสัมมากร (3) สถาบันดนตรี

เคพีเอนสาขาเซนต์หลุยส์พระราม 9 (4) โรงเรียนดนตรีสยามกลการคีตรินทร์ (5) โรงเรียนดนตรีมิวสิค คัลเลอร์ (6) โรงเรียนดนตรีบางกอกซิมโฟนี (7) โรงเรียนดนตรีโอปุล้วน โดยกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งหมด 30 คน ซึ่งคัดเลือกโดยวิธีเฉพาะเจาะจง แบ่งออกเป็น

- 1) ครูเปียโนที่มีประสบการณ์ในการสอนนักเรียนสอบอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 5 ปีขึ้นไป จำนวน 15 คน
- 2) นักเรียนที่มีประสบการณ์การสอบ และได้ผลสอบผ่านตั้งแต่การสอบครั้งแรก จำนวน 10 คน
- 3) นักเรียนที่มีประสบการณ์การสอบเป็นจำนวนตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไปจึงจะได้ผลสอบผ่าน จำนวน 5 คน

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแบบไม่เป็นทางการคนละประมาณ 1-2 ชั่วโมง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 2 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอน ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์นักเรียน ซึ่งแต่ละฉบับแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในการสอบ ตอนที่ 3 เกี่ยวกับการเรียนการสอน

โดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดการสอบวัดระดับทางดนตรีมาตรฐานสากลของสถาบัน Trinity นำหัวข้อการสอบ และหลักเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลการสอบมาจัดหมวดหมู่เพื่อสร้างคำถามสัมภาษณ์ และนำไปปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการเรียนการสอนเปียโน เพื่อให้ได้แบบสัมภาษณ์ที่ถูกต้องและสมบูรณ์

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นศึกษาออกเป็น 2 ส่วนคือ (1) เนื้อหาการเรียนการสอนดนตรี (2) การเตรียมความพร้อมในการสอบวัดระดับทางดนตรี โดยผลการวิจัยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. เนื้อหาการเรียนการสอนดนตรี ผู้วิจัยศึกษาการเรียนการสอนดนตรีของครูและนักเรียนเปียโนในด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับองค์ประกอบทางดนตรี ซึ่งได้แก่ ทำนอง (Melody) จังหวะ (Rhythm) การประสานเสียง (Harmony) รูปแบบโครงสร้างทางดนตรี (Form) และองค์ประกอบด้านการแสดงออกทางด้านแนวคิด อารมณ์ ความรู้สึกทางดนตรี (Expression Elements) พบว่า

1.1 ทำนอง องค์ประกอบด้านทำนอง ประกอบด้วยเรื่อง ระดับเสียง (Pitch) ทุญแจเสียง และบันไดเสียง (Keys and Scales) ขั้นคู่เสียง (Intervals) และวลีเสียง (Phrasing) จากการสัมภาษณ์ครูและนักเรียนเปียโนมีวิธีการเรียนการสอนในแต่ละหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1) ระดับเสียง (Pitch) เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะการอ่านโน้ต ครูจะให้โน้ตแก่นักเรียนไปฝึกซ้อม โดยที่ครูจะไม่สอนก่อน นักเรียนอาจลองฝึกเล่นทีละมือหรือทั้งสองมือพร้อมกัน 1-2 ท่อนเพลงหรือ 1-2 หน้า ทั้งนี้แล้วแต่ความสามารถของนักเรียนแต่ละคน วิธีนี้เป็นการช่วยแก้ปัญหา

สำหรับนักเรียนที่อ่านโน้ตช้าหรืออ่านโน้ตไม่คล่องได้ ครูส่วนใหญ่จะให้นักเรียนฝึกการอ่านโน้ตแรกเห็น (Sight-reading) อย่างสม่ำเสมอ โดยให้ฝึกจากแบบฝึกหัด บทเพลงสั้น ๆ หรือบทเพลงตามสมัยนิยมที่นักเรียนชื่นชอบ โดยครูจะให้การบ้านและเปลี่ยนเพลงทุกอาทิตย์ เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสอ่านโน้ตใหม่อยู่ตลอดเวลา เนื่องจากการเรียนบทเพลงสอบต้องใช้เวลานานทำให้นักเรียนเล่นได้จากความจำ ไม่ใช่จากการอ่านโน้ต ทักษะการอ่านโน้ตจึงจำเป็นต้องฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความชำนาญ และจากการสัมภาษณ์นักเรียนที่สอบผ่านตั้งแต่การสอบครั้งแรก นักเรียนส่วนใหญ่มักหาบทเพลงที่ตนชื่นชอบมาฝึกเล่นด้วยตนเองอยู่สม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นบทเพลงคลาสสิก หรือบทเพลงตามสมัยนิยม พวกเขาคิดว่าตนเองมีความสามารถในการอ่านโน้ตยังไม่ค่อยดีมากนัก แต่มีความคิดเห็นตรงกันว่า การหาบทเพลงที่ตนชื่นชอบมาฝึกเล่นด้วยตนเอง ทำให้ทักษะการอ่านโน้ตพัฒนาได้ดีขึ้น ส่วนนักเรียนที่สอบตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไปจึงจะได้ผลสอบผ่าน นักเรียนส่วนใหญ่มีการหาบทเพลงที่ตนชื่นชอบมาฝึกเล่นด้วยตนเองบ้างเช่นกัน พวกเขาคิดว่าตนเองมีความสามารถในการอ่านโน้ตไม่ค่อยดี จึงไม่ชอบการเล่นบทเพลงที่ต้องอ่านโน้ตมาก มักเล่นตามที่ได้ฟังมา และจากการจดจำมากกว่า การอ่านโน้ต

2) กุญแจเสียงและบันไดเสียง การเล่นบันไดเสียงเป็นการฝึกด้านเทคนิคในการเล่นดนตรี บันไดเสียงจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักดนตรีทุกคนที่ต้องเรียนรู้และฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ ดังนั้นนักเรียนที่จะสอบในระดับสูงจึงควรสามารถเล่นบันไดเสียงได้ครบทุกคีย์ทั้งเมเจอร์และไมเนอร์ โดยจากการสัมภาษณ์ครูส่วนใหญ่จะให้นักเรียนฝึกเล่นบันไดเสียงมาตั้งแต่การเรียนในระดับพื้นฐาน สะสมทีละคีย์มาอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับสูง เริ่มแรกอาจจะให้เริ่มเล่นจาก 1 ช่วงคู่แปด (Octave) ด้วยอัตราความเร็วช้าก่อน และเพิ่มขึ้นจนถึง 4 ช่วงคู่แปดด้วยอัตราความเร็วที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน วิธีการสอนเริ่มแรก ครูส่วนใหญ่จะสอนโดยให้นักเรียนจดจำวิธีการเล่นบันไดเสียงจากการเลียนแบบครูก่อน เมื่อนักเรียนสามารถเล่นบันไดเสียงได้ในระดับหนึ่ง ครูก็จะอธิบายเกี่ยวกับโครงสร้างของบันไดเสียงให้นักเรียนเข้าใจภายหลัง เมื่อนักเรียนเข้าใจและเล่นบันไดเสียงได้อย่างคล่องแคล่ว ก็สามารถจดจำเครื่องหมายกำหนดกุญแจเสียง (Key Signature) ได้ด้วย และจากการสัมภาษณ์นักเรียนที่สอบผ่านตั้งแต่การสอบครั้งแรก และนักเรียนที่สอบตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป จึงจะได้ผลสอบผ่าน นักเรียนทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่สามารถเล่นบันไดเสียงได้ครบทุกคีย์อย่างคล่องแคล่ว เนื่องจากได้รับการฝึกฝนมาตั้งแต่ระดับพื้นฐาน นักเรียนส่วนใหญ่คุ้นเคยกับเสียงของบันไดเสียงคีย์เมเจอร์ เมื่อเล่นผิดจะสามารถแก้ไขและเล่นให้ถูกต้องได้ด้วยตนเอง

3) ขั้นคู่เสียง การเรียนเรื่องขั้นคู่เสียงมีความสัมพันธ์กับทักษะการอ่านโน้ต ทักษะการฟัง และทักษะการร้อง โดยจากการสัมภาษณ์ครูและนักเรียนทั้งสองกลุ่ม พบว่า ส่วนใหญ่ใช้วิธีการอ่านโน้ตแบบขั้นคู่ควบคู่ไปกับการอ่านโน้ตแบบอื่นด้วย วิธีนี้จะช่วยให้นักเรียนสามารถเล่นโน้ตแรกเห็นได้อย่างรวดเร็ว ในส่วนของทักษะการฟังเสียงขั้นคู่ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับทักษะการร้อง ครูส่วนใหญ่จะฝึกให้นักเรียนฟังเสียงขั้นคู่จากการร้องบันไดเสียงเมเจอร์ เมื่อนักเรียนร้องโน้ตในบันไดเสียงเมเจอร์ได้ถูกต้อง และสามารถจดจำเสียงที่ถูกต้องได้ นักเรียนก็จะสามารถแยกแยะขั้นคู่เสียงต่ำ ๆ ได้ แต่นักเรียนบางส่วน

ที่ไม่ได้เรียนทักษะการร้องและการฟังมาตั้งแต่ระดับพื้นฐาน ทำให้การร้องโน้ตในบันไดเสียงเมเจอร์อาจผิดเพี้ยนไปบ้าง จึงไม่สามารถแยกแยะชั้นคู่เสียงออกได้ทั้งหมด ครูจะสอนให้เปรียบเทียบชั้นคู่เสียงกับโน้ตในบทเพลงที่คุ้นเคย ทำให้นักเรียนสามารถแยกแยะชั้นคู่เสียงได้ง่ายขึ้น

4) วลีเพลง จากการสัมภาษณ์ครูและนักเรียนทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ พบว่า ใช้วิธีสังเกตเครื่องหมายเชื่อมเสียง (Slur) โดยเมื่อหมดเครื่องหมายเชื่อมเสียงควรยกมือขึ้นด้วยเสียงเบา นักเรียนต้องมีความรู้สึกถึงวลีเพลงที่ตนเองเล่น มีการแบ่งวรรคการหายใจ เพื่อให้บทเพลงเป็นไปตามที่ผู้ประพันธ์ต้องการ ในบทเพลงยุคสมัยบาโรค ซึ่งไม่มีเครื่องหมายการแบ่งวลีให้เห็นอย่างชัดเจน ครูจะให้นักเรียนฝึกฟังจากจุดพัก (Cadence) ของบทเพลง บางครั้งครูอาจแบ่งวลีเพลงให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่างก่อนเล็กน้อย หลังจากนั้นจะให้นักเรียนได้ฝึกการแบ่งวลีเพลงด้วยตนเอง

1.2 จังหวะ องค์ประกอบด้านจังหวะ ประกอบด้วยเรื่อง จังหวะเคาะ (Beat) หรือชีพจรของดนตรี (Pulse) ความสั้นยาวของเสียง (Duration) และอัตราจังหวะ (Meter) โดยจากการสัมภาษณ์ครูและนักเรียนทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ พบว่า นักเรียนต้องเข้าใจความหมายของเครื่องหมายกำหนดจังหวะ (Time Signature) ก่อนที่จะเล่นบทเพลงทุกครั้ง นักเรียนต้องทราบถึงความแตกต่างระหว่างอัตราจังหวะแบบต่าง ๆ โดยครูจะยกตัวอย่างบทเพลงที่มีเครื่องหมายกำหนดจังหวะที่แตกต่างกันให้นักเรียนฟัง นักเรียนที่สลับในระดับนี้ส่วนใหญ่จะเข้าใจเรื่องเครื่องหมายกำหนดจังหวะอยู่แล้ว ครูเพียงแต่ซักถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนและเป็นการย้ำเตือนว่าบทเพลงนี้นักเรียนต้องนับจังหวะอย่างไร ชีพจร (Pulse) ของเพลงเป็นอย่างไร ต้องเน้นจังหวะที่เท่าไร แต่อาจมีบางครั้งที่เจออัตราจังหวะผสมหรืออัตราจังหวะซ้อนที่นักเรียนไม่เคยเจอ ครูถึงจะอธิบายโดยละเอียด ในส่วนของการเล่นโน้ต ครูจะให้นักเรียนคิดด้วยตนเองก่อนว่าจังหวะหลัก จังหวะรอง จังหวะตก จังหวะยก อยู่ตรงไหน และให้นักเรียนเขียนตัวเลขกำกับกับจังหวะ จากนั้นจึงให้นักเรียนปรบมือตามจังหวะให้ถูกต้อง อาจจะให้ปรบมือแยกเฉพาะส่วนของมือขวาหรือมือซ้ายอย่างเดียวก่อน เมื่อเข้าใจแล้วค่อยให้ปรบมือของทั้งสองส่วนพร้อมกัน บางครั้งจังหวะที่ดูซับซ้อนหรือนักเรียนไม่เข้าใจ ครูจะดึงเฉพาะส่วนนั้นออกมาเขียนในกระดาษแล้วอธิบายให้นักเรียนเข้าใจ จากนั้นจึงค่อยให้นักเรียนปรบมือตามจังหวะให้ถูกต้อง และค่อยเล่นตามโน้ตในบทเพลงนั้นต่อไป ครูส่วนใหญ่จะเน้นให้นักเรียนได้ลองฝึกคิดและทำด้วยตนเองก่อน เพราะจะทำให้เด็กเข้าใจและจดจำสิ่งนั้นมากกว่าการที่ครูเป็นผู้ทำให้ดู

1.3 การประสานเสียง องค์ประกอบด้านการประสานเสียง ประกอบด้วยเรื่อง คอร์ด จากการสัมภาษณ์ครูและนักเรียนทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ พบว่า ครูจะฝึกให้นักเรียนฟังเสียงของคอร์ดเมเจอร์และไมเนอร์มาตั้งแต่ระดับพื้นฐาน เมื่อนักเรียนเริ่มมีความรู้และความเข้าใจมากขึ้นถึงจะสอนเรื่องโครงสร้างของคอร์ด โดยให้นักเรียนคิดโครงสร้างคอร์ดจากบันไดเสียงในคีย์เมเจอร์ หลังจากนั้นค่อยปรับเป็นคอร์ดไมเนอร์ ดิมินิชท์ และออกเมนเทด ตามลำดับ เมื่อนักเรียนสามารถเล่นคอร์ดได้ถูกต้องก็จะสามารถจดจำความแตกต่างเสียงคอร์ดได้ โดยครูส่วนใหญ่จะมีเทคนิควิธีการให้นักเรียนจดจำลักษณะเสียงของคอร์ดที่ต่างกัน แต่ลักษณะเสียงของคอร์ดเมเจอร์และไมเนอร์จะเหมือนกันคือคอร์ดเมเจอร์จะฟังดูสว่าง สดใส คอร์ดไมเนอร์จะฟังดูเศร้า

1.4 รูปแบบโครงสร้างทางดนตรี จากการสัมภาษณ์ครูและนักเรียนทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ พบว่า ครูให้นักเรียนสังเกตจากการฟังหรือจากการดูโน้ตเพลงตั้งแต่ก่อนเริ่มเล่นว่า ในบทเพลงมีส่วนไหนเล่นซ้ำหรือเหมือนกัน ส่วนไหนเล่นแตกต่างกัน ส่วนไหนมีการเปลี่ยนคีย์ โดยครูจะให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่างก่อนเล็กน้อย หลังจากนั้นจะให้นักเรียนลองฝึกคิดเอง การแบ่งท่อนเพลงที่มีโครงสร้างง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน เด็กจะสามารถทำได้ แต่ถ้าเป็นบทเพลงที่มีโครงสร้างซับซ้อนขึ้น เช่น รูปแบบโซนาตา (Sonata Form) ครูจะอธิบายก่อน แล้วค่อยช่วยกันแบ่งท่อนเพลง ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการให้นักเรียนได้ฝึกทำด้วยตนเองบ่อย ๆ จะทำให้เด็กเข้าใจและเป็นคนช่างสังเกต

1.5 องค์ประกอบด้านการแสดงออกทางแนวคิด อารมณ์ ความรู้สึก ประกอบด้วยเรื่องการออกเสียง (Articulation) ระดับความดังเบา (Dynamics) และอัตราความเร็ว (Tempo) จากการสัมภาษณ์ครูและนักเรียนเปียโนมีวิธีการเรียนการสอนในแต่ละหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1) การออกเสียง จากการสัมภาษณ์ครูส่วนใหญ่ พบว่า ครูจะให้นักเรียนสังเกตสัญลักษณ์เกี่ยวกับการออกเสียงต่าง ๆ โดยเฉพาะการเล่นเสียงต่อเนื่อง (Legato) และการเล่นเสียงสั้น (Staccato) นักเรียนจะต้องเล่นให้ถูกต้องและชัดเจนตั้งแต่เริ่มต้นฝึกโน้ต เพื่อให้คุ้นเคยกับการเล่นเสียงสั้นเสียงยาวไปตั้งแต่แรก ถ้านักเรียนไม่สามารถเล่นได้อย่างถูกต้องหรือเข้าใจสัญลักษณ์ไม่ถูกต้อง ครูจะอธิบายและเล่นให้ดูเป็นตัวอย่าง แต่ส่วนใหญ่นักเรียนในระดับนี้จะเข้าใจและสามารถเล่นออกเสียงได้อย่างถูกต้องอยู่แล้ว และจากการสัมภาษณ์นักเรียนที่สอบผ่านตั้งแต่การสอบครั้งแรกส่วนใหญ่จะสังเกตสัญลักษณ์เกี่ยวกับการออกเสียงต่าง ๆ โดยเฉพาะการเล่นเสียงต่อเนื่องและการเล่นเสียงสั้น ตั้งแต่เริ่มฝึกโน้ต ซึ่งแตกต่างกับนักเรียนที่สอบตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป จึงจะได้ผลสอบผ่าน จะเริ่มสังเกตสัญลักษณ์เกี่ยวกับการออกเสียงเมื่อสามารถเล่นเพลงได้คล่องในระดับหนึ่งแล้ว บางครั้งนักเรียนทั้งสองกลุ่มอาจหลงลืมในบางจุดหรือไม่ได้เล่นเครื่องหมายเชื่อมเสียงโน้ต 2 หรือ 3 ตัวบ้าง ครูจะคอยบอกและย้ำเตือนจุดที่มองข้ามไปให้นักเรียนสังเกตและเล่นให้ถูกต้องทั้งหมด

2) ระดับความดังเบา จากการสัมภาษณ์ครูและนักเรียนทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ พบว่า เมื่อนักเรียนเล่นบทเพลงได้คล่องในระดับหนึ่งแล้ว ครูถึงจะเริ่มให้นักเรียนสังเกตสัญลักษณ์เกี่ยวกับระดับความดังเบา โดยเฉพาะเสียงดังและเสียงเบา นักเรียนจะต้องเล่นให้ชัดเจน การให้นักเรียนได้ฟังบทเพลงบ่อย ๆ ทั้งจากสื่อต่าง ๆ หรือจากครูเล่นให้ฟัง การที่ครูคอยชี้แนะและอธิบายอารมณ์และความรู้สึกของบทเพลงในแต่ละช่วง เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการคิดและจินตนาการอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจบทเพลงได้มากขึ้น สามารถออกเสียงได้ถูกต้องและเล่นระดับความดังเบาต่าง ๆ ได้ชัดเจน

3) อัตราความเร็ว จากการสัมภาษณ์ครูส่วนใหญ่ พบว่า ครูใช้เครื่องบ่งชี้อัตราความเร็ว (Metronome) เมื่อนักเรียนสามารถเล่นบทเพลงนั้นได้ต่อเนื่องทั้งเพลงแล้ว ใช้เพื่อเป็นตัวช่วยในการกำหนดจังหวะให้นักเรียนสามารถเล่นอัตราความเร็วได้ตามที่บทเพลงกำหนดเท่านั้น แต่บางครั้งจะใช้ตั้งแต่เริ่มต้นถ้านักเรียนไม่สามารถเล่นจังหวะได้คงที่หรือเล่นจังหวะไม่สม่ำเสมอ และจากการ

สัมภาษณ์นักเรียนทั้งสองกลุ่ม พบว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ทราบถึงประโยชน์และความจำเป็นของการใช้เครื่องบ่งชี้อัตราความเร็ว โดยนักเรียนที่สอบผ่านตั้งแต่การสอบครั้งแรก จะพยายามฝึกซ้อมกับเครื่องบ่งชี้อัตราความเร็วตามที่ครูชี้แนะอย่างเคร่งครัด ซึ่งแตกต่างกับนักเรียนที่สอบตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไปจึงจะได้ผลสอบผ่านส่วนใหญ่ยังไม่ชอบการใช้เครื่องบ่งชี้อัตราความเร็ว เมื่อกลับไปฝึกซ้อมที่บ้านจึงไม่ค่อยใช้เครื่องบ่งชี้อัตราความเร็วตามที่ครูชี้แนะ

2. การเตรียมความพร้อมในการสอบวัดระดับทางดนตรี

นอกจากการเรียนการสอนแล้ว การเตรียมความพร้อมของครูและนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การสอบประสบความสำเร็จ ถ้าครูและนักเรียนมีการเตรียมความพร้อม การวางแผนการเรียนการสอน และการฝึกซ้อมที่ดี จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ

2.1 ครู องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สำคัญของการเรียนการสอน คือ ครู เพราะครูเป็นผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่นักเรียน การสอนดนตรีเป็นทักษะเฉพาะที่ต้องฝึกฝน และควรหมั่นศึกษาหาประสบการณ์อยู่เสมอ โดยจากการสัมภาษณ์ครูส่วนใหญ่ใช้เวลาในการเตรียมตัวนักเรียนเพื่อสอบวัดระดับชั้นสูงในแต่ละเกรดประมาณ 1 ปี มีการวางแผนการเรียนการสอน แสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงการวางแผนการเรียนสอนของครู

ช่วงที่	การเรียนการสอน
1	10-20 นาทีแรก สอนแบบฝึกหัดและเทคนิค 40-50 นาทีที่เหลือ สอนเฉพาะบทเพลงที่ใช้สอบ
2	10-15 นาทีแรก ให้เล่นเทคนิคและแบบฝึกหัดทักษะเสริม 45-50 นาทีที่เหลือ สอนเรื่ององค์ประกอบด้านการแสดงออกทางด้านแนวคิด อารมณ์ความรู้สึกของแต่ละบทเพลงโดยละเอียด
3	ให้นักเรียนเล่นทุกอย่างที่ต้องใช้สอบให้ฟัง เพื่อให้ นักเรียนมีความพร้อมสำหรับการสอบที่กำลังจะมาถึง

หมายเหตุ: ช่วงที่ 1 คือ ช่วงเริ่มต้นของการเตรียมตัวสอบ ประมาณ 9 เดือนแรก

ช่วงที่ 2 คือ ช่วงกลางของการเตรียมตัวสอบ ประมาณ 3 เดือนก่อนสอบ

ช่วงที่ 3 คือ ช่วงสุดท้ายของการเตรียมตัวสอบ ประมาณ 1-2 เดือนก่อนสอบ

2.2 นักเรียน การประสบความสำเร็จในการเรียนการสอนและการสอบได้นั้น นอกจากการถ่ายทอดทักษะความรู้จากครูส่วนหนึ่งแล้ว นักเรียนก็เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนมีความก้าวหน้าและประสบความสำเร็จ นักเรียนต้องมีความกระตือรือร้นในการเรียน หมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ขยันฝึกซ้อมและทบทวนบทเรียนอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากการเรียนดนตรีต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ การฝึกซ้อมจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักดนตรี จากการสัมภาษณ์นักเรียนส่วนใหญ่ มีวิธีการฝึกซ้อม แสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงวิธีการฝึกซ้อมของนักเรียน

นักเรียน	ความถี่ในการฝึกซ้อม	เทคนิคในการฝึกซ้อม
กลุ่มที่ 1	ทุกวัน หรือ 4-5 วันต่อสัปดาห์	- ฝึกซ้อมทั้งบทเพลงและเทคนิคตามการบ้านที่ครูสั่งอย่างเคร่งครัด - ลำดับการฝึกซ้อมจะปรับเปลี่ยนไปตามความเหมาะสมในแต่ละสัปดาห์ เช่น ครูให้ฝึกซ้อมบทเพลงที่ต้องใช้กำลังนิ้วในการเล่นเป็นพิเศษหรือเป็นเพลงเร็ว นักเรียนก็จะเริ่มจากการฝึกนิ้วด้วยบันไดเสียงหรือแบบฝึกหัดก่อนเพื่อเป็นการเตรียมพร้อม
กลุ่มที่ 2	2-3 วันต่อสัปดาห์	- ไม่สามารถฝึกซ้อมตามการบ้านที่ครูสั่งได้ทั้งหมด - เลือกสิ่งที่สำคัญและจำเป็นมาฝึกซ้อมก่อน เช่น บทเพลงที่ยังเล่นไม่คล่อง ส่วนที่ได้คะแนนมากกว่า

หมายเหตุ: นักเรียนกลุ่มที่ 1 ได้แก่ นักเรียนที่สอบผ่านตั้งแต่การสอบครั้งแรก
นักเรียนกลุ่มที่ 2 ได้แก่ นักเรียนที่สอบจำนวนตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป จึงจะได้ผลสอบผ่าน

อภิปรายผล

ผู้วิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประสบความสำเร็จในการสอบวัดระดับทางดนตรี ได้แก่ เนื้อหาและวิธีการเรียนการสอนดนตรี การเตรียมความพร้อมของครูและนักเรียนในการสอบวัดระดับทางดนตรี และทัศนคติต่อการสอบ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เนื้อหาและวิธีการเรียนการสอนดนตรี จากผลการวิจัย พบว่า ครูสอนองค์ประกอบและทักษะทางดนตรีต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนตั้งแต่การเรียนในระดับพื้นฐานสะสมเรื่อยมา เมื่อนักเรียนอยู่ระดับชั้นสูงแล้วส่วนใหญ่จะมีความรู้และความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวมากพอสมควร ตัวอย่างเช่น ในด้านทักษะการอ่านโน้ตดนตรี นักเรียนในระดับชั้นสูงส่วนใหญ่สามารถอ่านโน้ตได้อย่างคล่องแคล่วแล้ว ครูจะให้นักเรียนได้ฝึกการอ่านโน้ตแรกเห็นทั้งจากการเล่นแบบฝึกหัด จากการฝึกเล่นบทเพลงใหม่ ๆ โดยที่ครูจะไม่สอนก่อนแต่ให้นักเรียนได้ลองฝึกอ่านเอง หรือจากการที่นักเรียนหาโน้ตบทเพลงอื่น ๆ

ที่ตนเองสนใจนอกเหนือจากที่ครูสอนมาฝึกเล่นด้วยตนเอง วิธีนี้จะทำให้นักเรียนได้ฝึกการเรียนรู้ ฝึกคิด เรื่องตัวโน้ตและจังหวะด้วยตนเอง ทำให้ทักษะการอ่านโน้ตพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ ส่วนในด้านทักษะการฟัง นักเรียนส่วนใหญ่ต้องฟังบทเพลงต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นบทเพลงที่ตนกำลังฝึกเล่นอยู่ หรือบทเพลงอื่น ๆ ในยุคสมัยและสไตล์เพลงต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น การเลือกบทเพลงที่จะใช้สอบ ครูส่วนใหญ่มักให้นักเรียน ได้เลือกบทเพลงที่ตนชื่นชอบ โดยจากการที่ครูเป็นผู้เล่นเปียโนให้ฟังหรือจากการฟังบทเพลงจากสื่อต่าง ๆ และครูจะเป็นผู้ชี้แนะถึงความเหมาะสมและความสมดุลของโปรแกรมการเล่น การฟังทำให้นักเรียนได้รู้จักบทเพลงที่หลากหลาย รู้จักสังเกตและเปรียบเทียบความแตกต่างของบทเพลงในแต่ละยุคสมัย ทำให้ผู้เล่นสามารถเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึกของบทเพลงได้มากขึ้น สามารถสื่อสารบทเพลงออกมาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เมื่อนักเรียนมีทักษะทางดนตรีที่ดีก็สามารถจะเล่นดนตรีได้อย่างไพเราะและประสบความสำเร็จในการเล่นและการสอบ

นอกจากการสอนทักษะทางดนตรีแล้ว ทฤษฎีดนตรีหรือองค์ประกอบทางดนตรี ได้แก่ เรื่อง ทำนอง จังหวะ การประสานเสียง รูปแบบโครงสร้างทางดนตรี และองค์ประกอบทางดนตรีด้านการแสดงออกทางแนวคิด อารมณ์ ความรู้สึกก็เป็นอีกหนึ่งสิ่งที่สำคัญในการเรียนการสอนดนตรี ซึ่งครูแต่ละคนจะมีเทคนิคและวิธีการสอนที่แตกต่างกัน แต่เป้าหมายเดียวกัน คือ เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจในดนตรี สอดคล้องกับที่ ณัชชา โสคติยานุรักษ์ (2549) และณรุทธิ์ สุทธจิตต์ (2544) กล่าวไว้ตรงกันว่า ไม่ว่าจะสอนในระดับใดก็ตาม ถ้าผู้สอนมีหลักการหรือเทคนิควิธีการสอนที่ถูกต้องเหมาะสมปรับเปลี่ยนการสอนไปตามระดับความสามารถและพื้นฐานของเด็ก รู้ว่าควรสอนอะไรและสอนอย่างไร ย่อมจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความเข้าใจในสาระดนตรีได้ จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่สอบในระดับชั้นสูงส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องทฤษฎีดนตรีพื้นฐานอยู่แล้ว ครูเพียงแต่ทบทวนสิ่งที่นักเรียนเคยเรียนมาแล้วอีกครั้งและสอบถามเพื่อให้แน่ใจว่าสิ่งที่นักเรียนเข้าใจนั้นถูกต้องหรือไม่ การให้นักเรียนได้ฝึกคิด ฝึกเขียน ฝึกเล่นด้วยตนเองอยู่เสมอ ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและจดจำสิ่งนั้นได้แม่นยำมากกว่าการที่ครูเป็นผู้บอกทุกอย่างให้กับเด็ก การให้นักเรียนได้ฝึกคิด ฝึกเขียน ฝึกเล่นด้วยตนเองอยู่เสมอ ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและจดจำสิ่งนั้นได้แม่นยำมากกว่าการที่ครูเป็นผู้บอกทุกอย่างให้กับเด็ก ดังเช่นที่ Newman (1984) พูดถึงภารกิจที่สำคัญที่สุดสำหรับครูสอนดนตรี คือ การให้นักเรียนสามารถเป็นครูสอนตัวเองได้ โดยเริ่มแรกครูควรเป็นที่ปรึกษาที่ดีคอยแนะนำเรื่องการใช้โน้ต จังหวะ การตีความบทเพลง แล้วให้นักเรียนเป็นผู้เลือกสิ่งที่เหมาะสมสำหรับตัวเอง

ซึ่งจากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ประสบความสำเร็จตั้งแต่การสอบครั้งแรกส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะและทฤษฎีดนตรีมากพอสมควร อาจมีหลงลืมบ้างแต่เมื่อครูทบทวนให้ก็สามารถเข้าใจและจดจำได้เป็นอย่างดี นักเรียนกลุ่มนี้จะมีความสนใจในดนตรีและบทเพลงต่าง ๆ เมื่ออยากรู้หรือสงสัยสิ่งใดก็จะค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองหรือสอบถามครูผู้สอน บ่อยครั้งมักหาบทเพลงที่ตนชื่นชอบมาฝึกเล่นด้วยตนเอง ส่วนนักเรียนที่สอบตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไปจึงจะได้ผลสอบผ่านส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะและทฤษฎีดนตรีเป็นบางส่วนหรือเฉพาะบทเพลงที่ตนเล่นเท่านั้น ครูต้องทบทวนให้บ่อยครั้งถึงจะเข้าใจและจดจำเรื่องนั้นได้ มีความสนใจเฉพาะบทเพลงที่ตนชื่นชอบเท่านั้น

2. การเตรียมความพร้อมในการสอบวัดระดับทางดนตรี

จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่สอบผ่านตั้งแต่การสอบครั้งแรกและนักเรียนที่สอบตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไปจึงจะสอบผ่านส่วนใหญ่จะใช้เวลาในการเตรียมตัวสอบประมาณ 1 ปี โดยนักเรียนที่สอบผ่านตั้งแต่การสอบครั้งแรก แบ่งเวลาเพื่อฝึกซ้อมเปียโนอย่างสม่ำเสมอทุกวัน สอดคล้องกับที่ จารุวรรณ สุริยวรรณ (2549) และ Wieck (1875) กล่าวไว้ว่า ถ้าหวังที่จะประสบความสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นในการเล่นดนตรีหรือทำงานศิลปะอื่นใดก็ตาม ต้องทำงานกับสิ่งนั้นทุกวัน ดังนั้นผู้เรียนเปียโนที่ฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนเป็นอย่างดี เพราะการฝึกซ้อมเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยพัฒนาทักษะ เทคนิคการบรรเลงเพลงของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้นด้วย ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การเรียนเปียโนก้าวหน้า นักเรียนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะฝึกซ้อมตามการบ้านที่ครูสั่งในแต่ละอาทิตย์อย่างเคร่งครัด โดยนักเรียนกลุ่มนี้มักเริ่มด้วยการเล่นบันไดเสียงหรือแบบฝึกหัดที่สอดคล้องกับบทเพลงที่ต้องเล่นก่อน เพื่อให้นิ้วได้เตรียมพร้อมสำหรับการฝึกซ้อมบทเพลงต่อไป ดังที่ Coetzee (2003) ได้พูดถึงเหตุผลว่า ทำไมต้องฝึกซ้อมแบบฝึกเทคนิค เพราะแบบฝึกเทคนิคสอนให้สามารถควบคุมการเคลื่อนไหวของนิ้วและฝึกให้นิ้วสามารถเคลื่อนไหวในทิศทางที่ต้องการ อีกทั้งยังทำให้นิ้วแข็งแรงและยืดหยุ่นมากขึ้น เช่นเดียวกับที่ Snell (2006) ได้เสนอแนะวิธีการเตรียมตัวก่อนเริ่มการฝึกซ้อมไว้คือให้มีการอุ่นเครื่อง (Warm Up) ก่อนการเล่น แต่อย่าอุ่นเครื่องมากเกินไป การอุ่นเครื่องเป็นแค่การเตรียมตัวสำหรับการเล่นไม่ใช่การฝึกซ้อม ฉะนั้นจะใช้เวลามากหรือน้อยแล้วแต่จุดประสงค์ที่เราต้องการเท่านั้น ส่วนนักเรียนที่สอบตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไปจึงจะสอบผ่าน ส่วนใหญ่ไม่ได้ฝึกซ้อมเปียโนอย่างสม่ำเสมอทุกวัน เนื่องจากกิจกรรมหลายอย่างทำให้ไม่มีเวลาในการฝึกซ้อมเปียโนมากนัก Lind (2006) กล่าวถึงเคล็ดลับวิธีการฝึกซ้อมเปียโนไว้ในข้อหนึ่งคือ อย่ามีตารางที่แน่นเกินไป เด็กสมัยนี้มักมีเวลาให้กับการฝึกซ้อมเปียโนได้แค่วันละครั้งหรือสองครั้งก็พอแล้ว แต่การเรียนเปียโนจำเป็นต้องฝึกซ้อมทุกวัน ถ้าไม่มีเวลาขนาดนั้นก็อย่าเรียนเปียโนดีกว่า นอกจากนั้นการฝึกซ้อมแบบฝึกเทคนิคต่าง ๆ ก็เป็นสิ่งสำคัญ แต่นักเรียนกลุ่มนี้ไม่ค่อยเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ เนื่องจากมีเวลาฝึกซ้อมที่จำกัดทำให้นักเรียนส่วนใหญ่เลือกที่จะฝึกซ้อมแต่บทเพลงเพียงอย่างเดียวก่อน ทำให้นักร้องยังไม่แข็งแรงและไม่พร้อมสำหรับการเล่นบทเพลงมากนัก การฝึกซ้อมจึงไม่ได้ประสิทธิภาพอย่างเต็มที่เท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

1. ครูและนักเรียนเปียโน สามารถศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสอบ ในด้านการเรียนการสอนและการเตรียมความพร้อมสำหรับการสอบ และนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการเรียนการสอนของตนเองต่อไปได้
2. สำหรับครูและนักเรียนเครื่องดนตรีชนิดอื่น หรือผู้ที่สนใจในการสอบวัดระดับทางดนตรีมาตรฐานสากล สามารถศึกษางานวิจัยชุดนี้ นำไปใช้เป็นแนวทางและประยุกต์ใช้สำหรับเครื่องดนตรีของตนได้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กนกวรรณ ศุภสิริโรจน์ และ ชญาพิมพ์ อุสาโห. (2557). กลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนดนตรีเอกชนนอกระบบ. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 42(4), 3-4.
- จารุวรรณ สุริยวรรณ. (2549). *แนวทางการสอนดนตรี*. กรุงเทพมหานคร: ทริปปี้ล กรุ๊ป.
- ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์. (2544). *พฤติกรรมการสอนดนตรี* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์. (2546). *สังคตินิยม ความซาบซึ้งในดนตรีตะวันตก* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัชชา ไสค์ติยานุรักษ์. (2549). *จากประสบการณ์ครูดนตรี*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปริม ฉัตรวิชัย. (2543). *การศึกษาการสอนเปียโนที่โรงเรียนวิดาการดนตรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ภาษาอังกฤษ

- Coetzee, C. (2003). *Piano: An easy guide*. London: New Holland.
- Lind, J. (2006). *Top 10 tips on how to practice the piano*. Retrieved from <http://voices.yahoo.com/top-10-tips-practice-piano-96666.html?cat=33>
- Newman, W. S. (1984). *The pianist's problems* (4th ed.). New York: Da Capo Press.
- Snell, H. (2006). *The art of practice: A guide for music students*. Brighton: Pen.
- Wieck, F. (1875). *Piano and song: How to teach, how to learn, and how to form a judgment of musical performances*. Boston: Lockwood, Brook & Company.
- Woraputtinun, W. (2006). *Opinions on factors affecting decision-making of music teachers in preparing students for the standardized musical examination: A case study of piano of Trinity College London* (Master's Thesis). College of Music, Mahidol University.

ผู้เขียน

นางสาวนริศราภรณ์ เปาเล้ง นักศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล นครปฐม 73170 E-mail: nnannaris@gmail.com